

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprites ekonomika Latvijā – izaicinājumi un nākotnes perspektīva

26.10.2018.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīgā attīstība aptver sevī ekonomisko izaugsmi, sociālo progresu un cieņu pret apkārtējo vidi

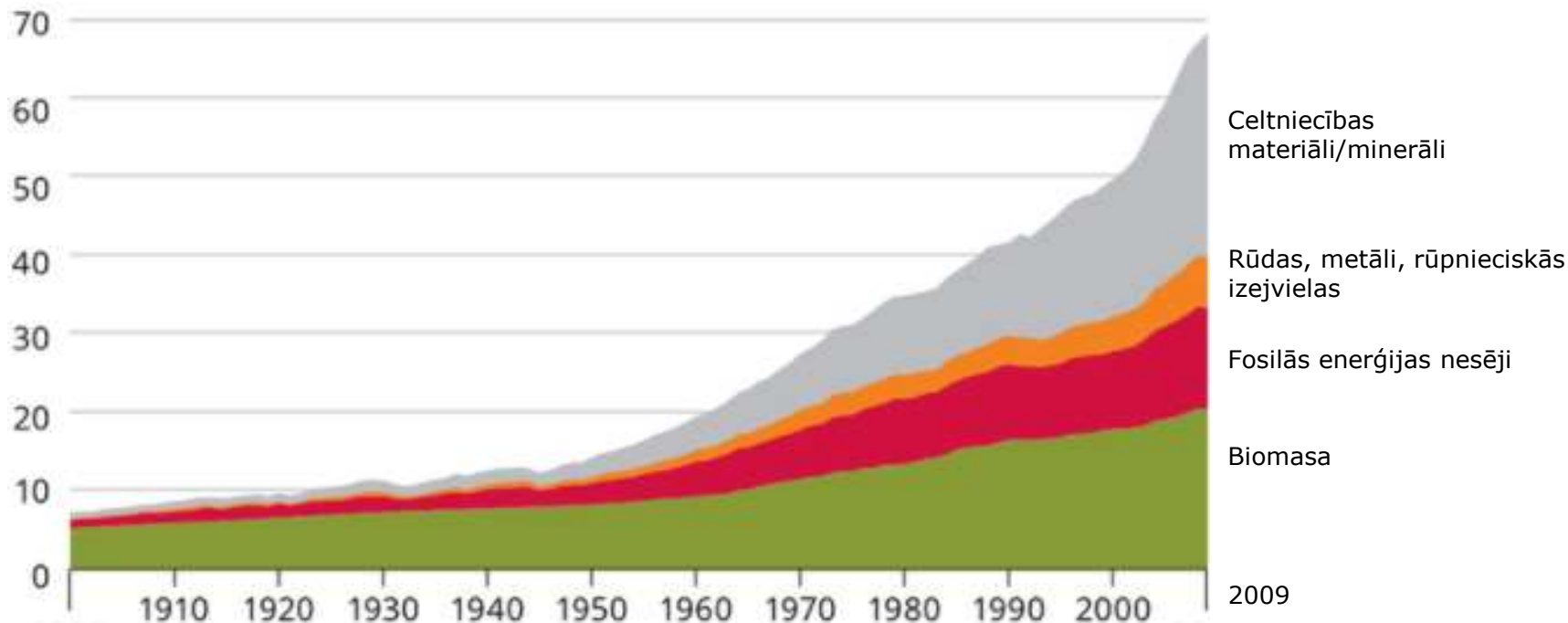

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Globālais materiālu un enerģijas patēriņš turpina augt

- ✓ pēdējos 40 gados materiālo resursu ieguve pasaulē ir trīskāršojusies
- ✓ globālā minerālu, fosilo materiālu un biomasas ieguve, kas 2013.gadā - 84 mljrd. t (Gt) līdz 2030.gadam sasniegs 100 Gt, bet līdz 2050.gadam – dubultosies
- ✓ iedzīvotāju skaitam pasaulē pieaugot līdz 9 miljrd. 2040. gadā, globālais enerģijas pieprasījums augs par 25 %

Gt

Grafika datu avots: [Krausmann et al., 2009 \(data updated in 2011\)](#)

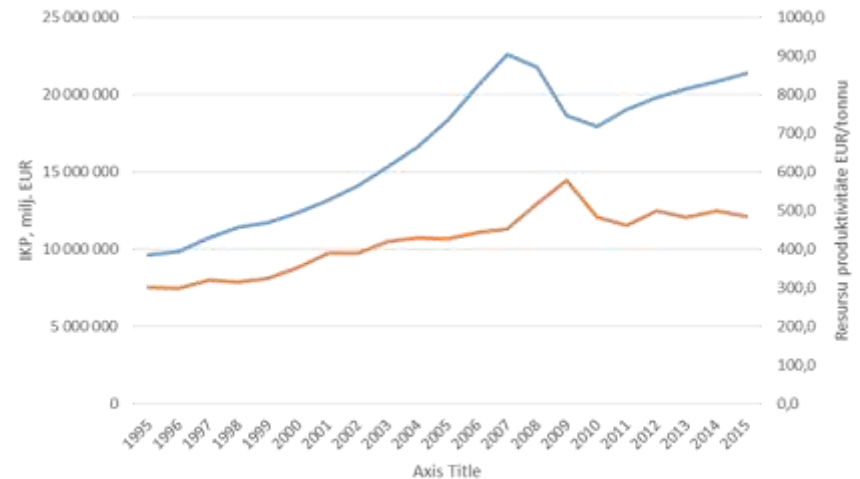
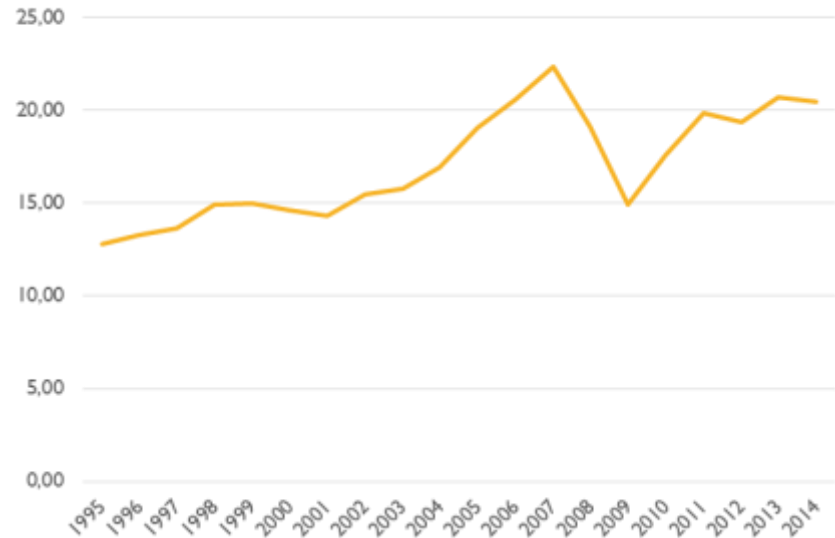
Situācija Latvijā: resursu patēriņš

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

- ✓ Pēdējo 20 gadu laikā izejmateriālu ieguves apjomi ir būtiski pieauguši un turpina augt
- ✓ Lielākais pieaugums vērojams biomasas ieguve, tikpat strauji aug arī minerālu ieguve (pamatā būvniecības materiālu ieguve)
- ✓ Rādītāji, kas raksturo materiālu patēriņu uz vienu iedzīvotāju Latvijā 2015.gadā bija 22 t/iedz., ES – 13 t/iedz.
- ✓ Materiālo resursu izmantošana tautsaimniecībā nav efektīva. Resursu produktivitātes rādītāji Latvijā 2015. gadā 0,5 EUR/kg, kamēr ES vidējais - 2 EUR/kg. Tas ir 6-7 reizes zemāk kā Luksemburgā, Apvienotajā Karalistē vai Nīderlandē
- ✓ Latvijas tautsaimniecībā nav stabila atsaiste starp IKP pieaugumu un resursu patēriņu

Resursu patēriņš (tonnas/iedz.)

Resursu neilgtspējīga patēriņa ietekmes un sekas

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīgas attīstības mērķi ir saistīti ar resursu patēriņu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pasaules valstis ANO ietvaros ir vienojušās par 17 mērķiem 2050. gadam.

12.Mērķis - veicināt **ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu**:

- ✓ **ilgtspējīga** dabas resursu **apsaimniekošana** un to lietderīga **izmantošana**;
- ✓ radīto **atkritumu daudzuma samazināšana**, īstenojot atkritumu novēršanas, mazināšanas, pārstrādes un atkārtotas izmantošanas pasākumus;
- ✓ ķīmisko vielu un visu veidu atkritumu **apsaimniekošana videi nekaitīgā veidā** visā to aprites ciklā;
- ✓ **pārtikas lietderīga izmantošana un pārtikas zudumus novēršana**, tai skaitā ražošanas un piegādes ķēdēs;
- ✓ **ilgtspējīga ražošana**;
- ✓ **ilgtspējīga sadzīve** – mājsaimniecību un indivīdu uzvedība/patēriņa modeļi, kas nosaka ilgtspējīgu resursu, preču un pakalpojumu izmantošanu un sadzīvē radīto atkritumu apsaimniekošanu.

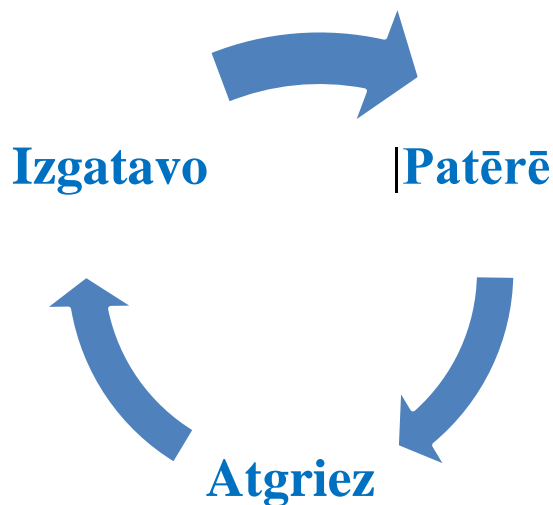

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Lineārās ekonomikas modelis

Aprite ekonomikas modelis

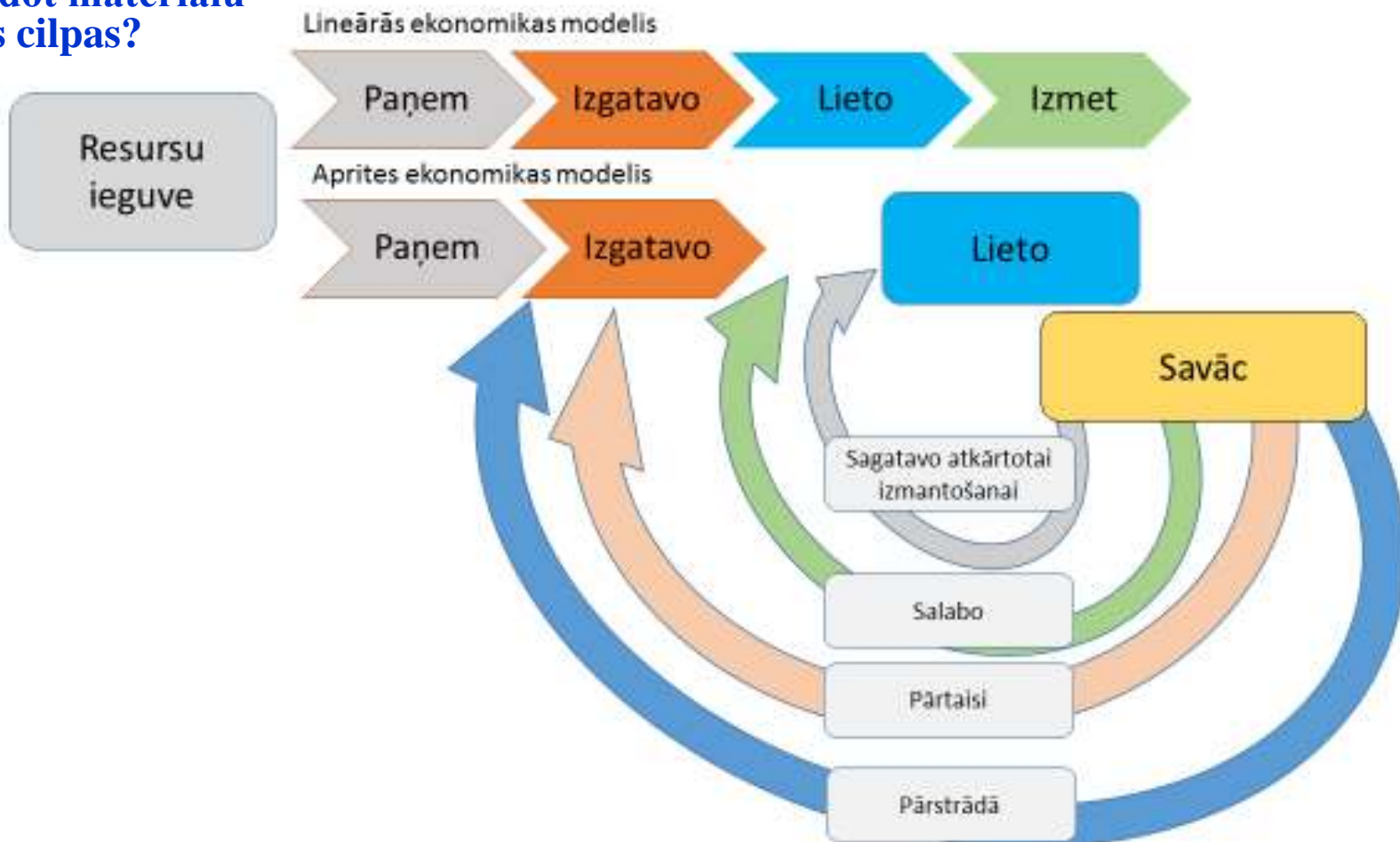

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprite ekonomikas būtība ir maksimāli lietderīgi (efektīvi) izmantot resursus ražošanā un sadzīvē, panākot, ka produkti, materiāli un dabas resursi saglabājas ekonomiskajā aprītē pēc iespējas ilgāk, tādējādi samazinot radīto atkritumu apjomu

Kā veidot materiālu aprites cilpas?

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pāreja uz aprites ekonomiku – izaicinājumi un iespējas

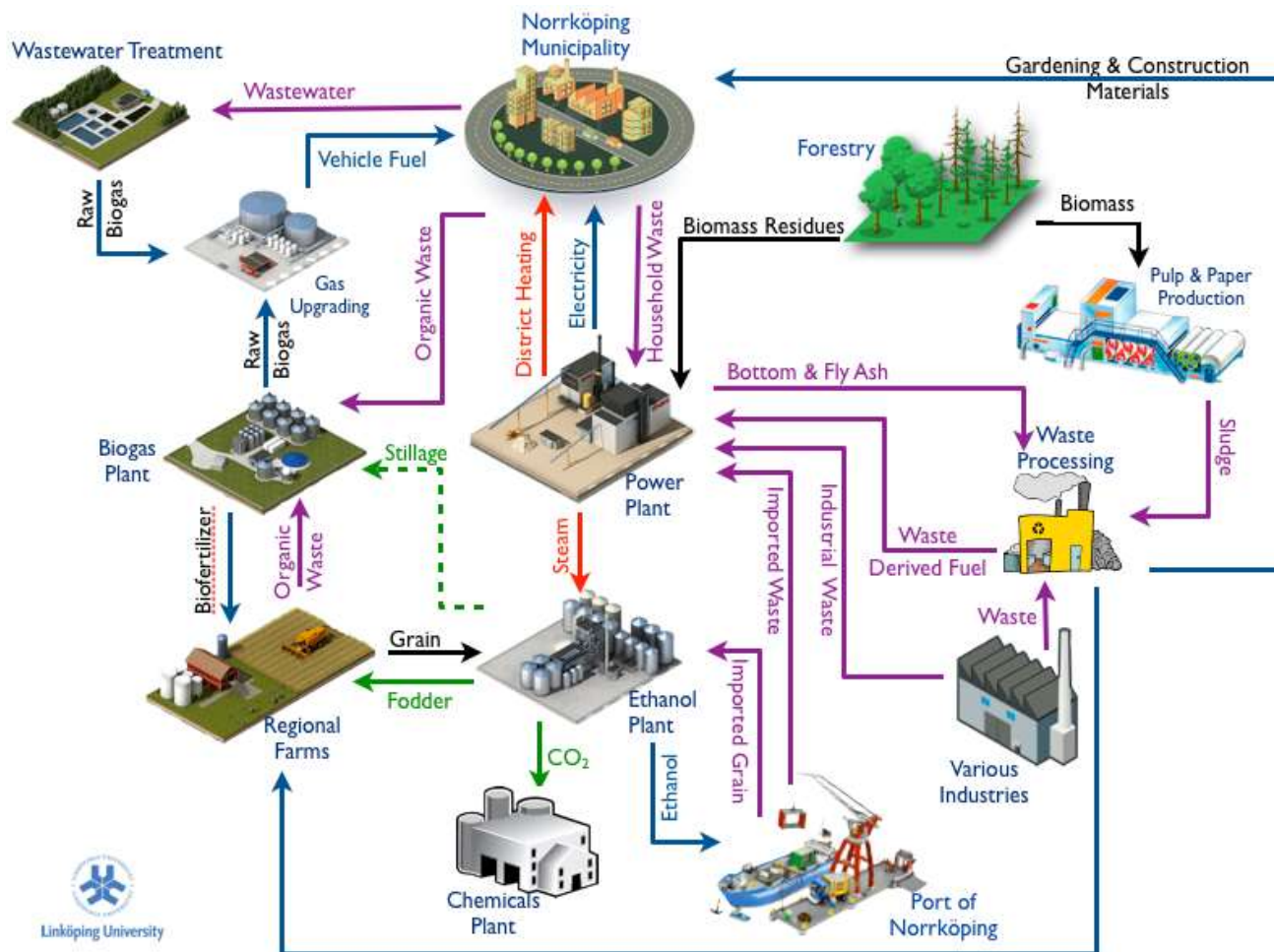
- Sadzīves atkritumu **pārstrāde**: mērķis 2035.gadā **65 %**
Atkritumi ne tikai var būt, bet arī ir **vērtīgs izejmateriāls** !
- **Apglabāt varēs** 2035.gadā **10 %** no radītajiem atkritumiem
- Direktīvas projekts par vienreiz lietojamās **plastmasas** ietekmi uz vidi
- Zaļais publiskais iepirkums
- **Industriālā simbioze**
- **Eko-dizains**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprites ekonomika – pāreja uz industriālo simbiozi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprites ekonomikas būtība un stratēģijas

Stratēģijas, kas ļauj samazināt materiālu pieprasījumu/patēriņu un tādējādi veicina “pāreju uz aprites ekonomiku”:

□ **Noslēgtu materiālu ciklu veidošana** – kas nozīmē otrreizējo materiālu (tādu, kas jau ir bijuši ražošanas procesā vai iegūti no rūpniecisko vai sadzīves atkritumu pārstrādes)...

□ **Materiālu plūsmas palēnināšana** – tādu produktu rādīšanā, kas ekonomikā pastāv ilgāk dēļ to pagarinātā lietošanas laika, kas tiek nodrošināts jau dizaina posmā;

□ **Materiālu plūsmas ierobežošana** – kas nozīmē efektīvāku izejvielu, materiālu un produktu izmantošanu, vai nu ar jaunu ražošanas tehnoloģiju attīstību vai jau esošo materiālo resursu pilnīgāku izmantošanu, vai ar patērētāju uzvedības maiņu virzienā prom no materiālu ietilpīgiem produktiem un pakalpojumiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrs

Paldies par uzmanību !

Aprites ekonomiku veicinošie faktori

